

NÁVŠTEVY

MARENCIN PT

Richard Pupala

NÁVŠTEVY

MARENČIN PT

Richard Pupala

© Richard Pupala, 2014

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2014

Jelenia 6, 811 05 Bratislava

marencin@marencin.sk www.marencin.sk

Cover © Vladimír Korček

Layout © Marenčin Media, 2014

Jazyková úprava Ivana Gibová

428. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-8114-419-6

Mojim dievčatám, Eve a Terezke

Zo školy a domov

„Zmizni! Hajzel!“

Bežíme, Robo a ja. S taškami v rukách. Obzeráme sa. Nevieme sa ho striasť, Tomáša, môjho brata. Na to, že je druhák, beží rýchlo; s taškou na chrbte.

Bežíme von z mesta, do lesa. K bunkru, ktorý nás priťahuje ako magnet už niekoľko dní, od soboty. Vieme o ňom len my dvaja a nikto ďalší sa o ňom nesmie dozvedieť. Nikto sa nesmie dozvedieť o cigaretách, ktoré vzal Robo otcovi a má ich schované v taške. Tomáš už vôbec nie.

Musel na nás striahnuť pri škole.

„Je tam?“

Donedávna vodič kamióna, radiaci rýchlosti neviditeľnou pákou, kvíliaci v zákrutách, teraz špión. Pohybuje sa prískokmi, od jedného bodu v priestore k druhému. Plazí sa v tráve. Hlásí do vysielacky pod golierom.

„Nevidím ho.“

„Pozri sa poriadne,“ dychčí Robo.

„Okej,“ hovorím, zadýchaný, „vzduch je čistý.“

Asi už stopuje niekoho iného.

Ešte raz sa obzriem a vojdem do lesa za Robom. Je tu ticho a pokoj, tiché prítmие; akoby tu platil iný čas, bližšie k súmraku. Pod nohami nám šuští lístie a keď zafúka vietor, lístie, ktoré zostalo v korunách, šumí nad našimi hlavami. Robo sa otočí, kontroluje, či idem za ním. Pridám do kroku, aby som ho dobehol. Bunker našiel on, povedal mi o ňom a priviedol ma sem.

Náš bunker: diera v miernom svahu po vyvrátenom strome, maskovaná šíповým kríkom. Máme plány, veľa plánov. Chceme ho rozšíriť. Zaoberáme sa myšlienkou na

tajnú chodbu, ale pustíme sa do nej až na jar, keď bude mäkšia pôda. Zišla by sa nám rozhládňa. Zišla by sa nám aj strieľňa na kušu, v prípade napadnutia. Robo si vyzlečie sveter a hovorí, že by mohol požičať od starého otca, poľovníka, trieder. Sveter si odkladá do tašky. Ja si tiež vyzlečiem sveter, ale najprv nohou nahrniem lístie na veľkú kopu. Sveter, odložený v taške, nenasmradne dymom. Dymom z cigariet a dymom z ohňa.

Máme malý oheň z konárikov, ktorých je všade dosť, stačí sa natiahnuť.

Uvelebení v listí fajčíme, striedavo prikkladáme a oheň praská a neďaleko nás sa ozve sýkorka. Je to náš oheň a tak trochu naša sýkorka.

Robo si ukazovákom skúma ďasno. Od fajčenia mu krvácajú, tvrdí. Keď zachytí môj pohľad, vystrie prst so stopou krvi. Mračí sa pri tom. Uznanelivo prikývnem. Potiahnem si. Robo sa pýta, či mi už niekedy tiekla z fajčenia krv. Nemôžem hovoriť, len zavrtím hlavou a ďalej pozorujem dym, ktorý pomaly vypúšťam z úst; asi pri tom

škúlim. Pomalý dym, ktorý zo mňa vychádza, pripomína jedovatý plyn.

Krúti sa mi hlava. Dym sa mi na fajčení páči najviac; páči sa mi, že vychádza zo mňa, z mojich útrobov. Páči sa mi, ako sa mi z cigarety krúti hlava.

Robo chce čosi povedať, ale zarazí sa a vyskočí. A vzápätí som na nohách aj ja.

„Ja vás vidím!“

Rozbehnúť sa nemá zmysel, hádžeme hrudy. Krúti sa mi hlava a prvá hruda sa rozprskne o neďaleký strom, ale potom už hádžem lepšie a Tomáš bláznivo poskakuje a smeje sa. Otec nám často hovoril, že musíme držať spolu, ale chcel by som vidieť jeho, keby mal takého brata, ako je Tomáš.

„Poviem maminke, že fajčíš!“

Je to ako tromf, po ktorom nasleduje špeciálne číslo, prekvapenie. Tomáš zmizne. Ale ja už tuším, hoci v duchu dúfam, že nie, a keď sa zase vynorí, drží si ucho a vzápätí les zaplaví siréna, od ktorej mi zamrzne krv.

Tomáš odchádza a sirénu ťahá za sebou.

Vlastne som to videl celkom jasne: mojej hrude sa uhol a nabehol na hrudu, ktorú za ním poslal Robo.

A to je koniec. Oštíme oheň. Plamene zasyčia, do vzduchu sa vznesie páchnuca para.

Vraciame sa do mesta. Z tašiek vyťahujeme svetle, obliekame sa. Mlčky zo seba oberáme suché kúsky listov.

Pred nami, v dialke medzi prvými panelákmi, zazriem Tomáša. Vidí ho aj Robo, určite. Pozrie na mňa, ako keby chcel niečo povedať, no ja sa naňho nepozriem, a tak nič nepovie. Tomáš zatiaľ zmizol. Musím myslieť na to, čo povie doma a cítim hnev, sklamanie a už aj strach, a časť hnevu patrí Robovi. Ak má niekto právo trafiť Tomáša do hlavy, som to ja.

Zastavíme sa pred naším domom.

„Hovoril som ti, aby si sa dobre pozrel.“

„Nemal si ho trafiť,“ hovorím. „Do hlavy.“

„Aj ty si ho mohol trafiť.“

Hľadím na konárik, ktorý zostal Robovi zapletený vo vlasoch.

„Tak zajtra,“ povie a mne sa zdá, že v tom, ako to hovorí, už nie je bunker.

Prekvapí ma, keď zbadám Tomáša, ako stojí pred dverami, nahnutý, s kľúčom v ruke, s kľúčom na šnúrke okolo krku. Pozrie na mňa hlúpym, vystrašeným pohľadom a zvrieskne, preventívne, skôr, než k nemu priskočím: „Nerob!“

Klepnem mu hánkami po hlave a hneď sa mi ulaví.

„Áu!!!“

Schmatnem ho za ucho na taške a odtiahnem od dverí.

„Nedá sa odomknúť,“ kňučí a šúcha si hlavu.

To sa už otvárajú dvere na byte oproti. Stojí v nich suseda Strešnáková, zamračená, s rukou vbok. Stará čarodejnica.

„Čo je to tu za bordel?!“

Na rozdiel od Tomáša, ktorý je v momente zase pri mne, strach nemám. A vyslovujem pomaly, s dôrazom na každé slovo: „Tu nie je žiaden bordel.“

Lebo si to môžem dovoliť. So starou Strešnákovou vedieme vojnu. Nemusíme sa jej zdraviť, čarodejnici. Otec o nej nehovoril inak, než ako o starej čarodejnici.

Ani môj kľúč nevojde do zámku.

„Ste vymknutí?“

V jej hlase hrkoce smiech, aj keď sa nesmeje naozaj.

Tomáš vyvalí oči: „Sme vymknutí?!“

Najradšej by som mu dal ďalšieho kokeša.

„Nevšímaj si ju.“

„Musíte zvoniť.“

„Nemusíme,“ poviem potichu a iba stojím a čakám. Tomáš spýtavo hľadá raz na mňa, raz na Strešnákovú, ktorá nás informuje: „Mamu máte doma.“

A po chvíli: „Videla som ju, keď sa vracala z obchodu.“

Odmlčí sa, ale niečo nevyslovené zostáva visieť na chodbe. Vidím ju, ako stojí v papučiach a kvetovanej šatovke vo dverách, s pohľadom pod helmou šedivých vlasov a prikyvuje, spokojná. Vidím ju, hoci sa na ňu nepozerám.

„A nerobte bordel,“ povie napokon a za-
lezie do bytu.

Zazvoním a počúvam – nič, z bytu
ide ticho. Tomáš sa vrhne na zvonček.
Odstrčím ho, ale potom už nie: striedavo
zvoníme, klopeme, načúvame a zase zvo-
níme. A čím dlhšie zvoníme, tým znie ticho
v prestávkach ťažšie. Na medziposchodí
zabzučí mäsiarka. Mäsiarka v novembri?
Tomáš zabúcha na dvere päťou: „Mami!“

„Prestaň!“

Stavil by som sa, že nás Strešnáková
pozoruje cez kukátko. Jej pohľad ma štekli
v zátylku.

Poviem: „Asi spí.“

Tomáša to neupokojilo.

„Čo ak sa jej niečo stalo?“

A ani mňa: „Čo by sa jej stalo, ty debil?“

Strešnákovej oko nie je jediné, napadne
mi a mám pravdu. Hneď vedľa sú dvere
do ďalšieho bytu a keď zaklopem, ozve sa
piskľavý hlas Denisy Kalašovej, tesne vedľa
nás: „Kto je?“

Denisa chodí do tretej.

„To sme my,“ povie Tomáš.

„Otvor nám,“ hovorím.

„Nemôžem.“

„Prečo?“

„Nemôžem nikomu otvoriť, kým sa naši nevrátia z práce.“

„Len na chvíľu.“

Odpovie po krátkom zamyslení, s nádejou: „Zahráte si so mnou človeče?“

Tomáš prevráti oči. Zachytím ruku, ktorou si ťuká na hlavu.

„Tak dobre,“ hovorím.

Vo dverách zarachotí kľúč. Denisa si nás premeriava, špúli pri tom narúžované pery. Hlavu má plnú pukacích sponiek. Za dverami stojí stolička, z ktorej práve zliezla.

Zamieri ku kuchynskému stolu s rozloženou hracou doskou; vytrhli sme ju z hry so štyrmi malými bábikami namiesto figúrok.

„Vyberte si,“ povie veľkoryso.

Kalašovci majú iba jednu izbu. Siahnem na kľučku, ale izba je zamknutá.

„Tam teraz nikto nesmie. Ani ja.“ Denisa pozrie na nástenné hodiny v tvare sovy.

„Až keď sa naši vrátia z práce.“

„Prečo?“

„Spravila by som tam neporiadok.“

„Potrebujeme sa dostať k oknu,“ hovorím.

„Naša maminka je v nebezpečenstve,“ povie Tomáš a zarazí sa, vlastné slová mu naženú do očí slzy, natiahnu kútiky úst a účinkujú aj na Denisu, ktorá s odhodlaním v tvári prejde kuchyňou, aby z dózy na starej vrniacej chladničke vylovila kľúč. Naša mama sa jej páči. Je to najkrajšia žena v dome, hovorí. Viem, že naša mama je najkrajšia v dome, ale znie to hlúpo, keď to vysloví Denisa. A hovorí to skoro stále, aj keď sa pýta, koľko má rokov, alebo keď chce vedieť, aký používa šampón. Odomkne izbu a odstúpi od dverí.

Izba Kalašovcov je spálňa, obývačka aj detská v jednom. Manželská posteľ, televízor, bábiky s ostrihanými vlasmi usadené na Denisinej válende.

„Ako by vaši zistili, že si bola v izbe?“ pýtam sa.

Denisa je čudná, vymýšľa si, ale keď

povie, že by to zistili, dáva to zmysel. Jej rodičia sú ešte čudnejší. Tichí ľudia, ktorí chodia vždy spolu, držia sa za ruky a nosia rovnaké veci. Čo by sa stalo, keby sa vrátili domov? Keby nás tu našli?

Otvorím okno.

„Ale potom si zahráme človeče.“

Vyleziem na parapet. Pozriem dolu a naspäť do izby: Tomáš spravil krok dopredu, sleduje ma s otvorenými ústami. Denisa si hryzie do pery a prsty zatína do pästí.

„Dokážeš to, viem, že to dokážeš...“

Natiahnutou pravou nohou nahmatám zábradlie. Naširoko objímam múr. Odhodlám sa a prenesiem váhu ponad prázdnotu. Skáčem.

Náš balkón je vykachličkovaný modro-čiernou šachovnicou, ktorej som sa ešte nikdy nedotkol dlaňami. Vstanem, opriem sa do sklenených dverí. S možnosťou, že by mohli byť zamknuté, som nerátal – a nie sú. Až teraz sa mi rozbúcha srdce. Skríknem na Tomáša, ktorý lezie na okno u Kalašovcov: „Chod' okolo!“

Prejdem tichým bytom, odomknem a Tomáš vbehne dovnútra.

Denise zabuchnem dvere pred nosom.

Mamu nájdeme v obývačke. Leží na kvetovanom koberci uprostred rozhádzaných obalov od gramoplatní. Na sebe má nočnú košeľu, ktorú teraz nosí stále. Cez deň aj v noci. Často si púšťa staré piesne o láske. Často plače. Hlavu má vyvrátenú, ústa pootvorené.

Tomáš sa k nej skloní. Myká ňou jemne, ale nástojčivo, za plece. Keď si všimne krvavú ranku na kolene vystrčenom do strany, zodvihne hlavu: „Čo sa jej stalo?“

Hlas mu mäkne navierajúcim plačom.

Teraz ja; mykám ňou silnejšie ako Tomáš. Potiahnem ju za ruku. Cez nohavičky, odhalené vyhrnutou nočnou košeľou, jej presvitajú medené, poskrúcané chĺpky. Potľapkám ju po líci a s každým tľapnutím vo mne silnie vzdor, posledné potľapkanie je už skoro facka. Mama zamrmle, ale nezobudí sa.

„Čo robíš?!“ skríkne Tomáš.

Nevšímam si ho. „Vstávaj,“ trasiem mamou za plece.

„Čo jej to robíš?!“

„Je opitá.“

Tomáš krúti hlavou.

„Nie je!“

Útok je nečakaný. Pod Tomášovou váhou sa prevalím na chrbát. Jeho tvár, s jazykom zaseknutým medzi zubami, smiešna a strašná, visí nado mnou ako maska, okolo ktorej sa mihajú päste. Tomáš nevidí a nepočuje. Narieka a funí. Odkopnem ho zo seba.

Zostane ležať na zemi, s hlavou zloženou na rukách; smrká vo svojej jaskyni.

Najprv sa mu upokojí chrbát. Hľadá na mňa jedným okom. Sedím kúsok od neho, opretý o gauč. Dychčím. Pohľad Tomášovho oka nespoznávam, akoby ma videl po prvýkrát. Vidí, ako sa mi z nosa pustí krv; vzápätí na to prídem sám. Vstanem a so zaklonenou hlavou idem do kúpeľne.

Volám babke, otcovej mame.

Nevideli sme ju odvtedy, ako sa otec pred dvoma mesiacmi zbalil a odišiel a ako sa

s ňou mama pohádala. Tu ma už neuvidíš, kričala babka. Teraz je tu a zvoní.

„Kde ju máte?“

Babka, zamračená žena s hrubým hlasom, odloží do červeného kresla v predsiene tašky, ktoré sme zabudli na chodbe pred dverami. Zažína svetlá; kým sme na ňu čakali, byt sa ponoril do šera. V lese už musí byť tma.

Stojí v obývačke nad mamou a krúti hlavou a hovorí, že ľudia, ktorí to nevedia, by nemali piť.

Zohne sa a napraví mame nočnú košeľu. Pohľadom, ktorému nič neujde, vypátra pollitrovku so zvyškom ginu, pri gramofóne. Podá ju vyjavenému Tomášovi.

„Čo stojíš? Vyliať a hodiť do koša!“

Keď sa Tomáš vráti, vydá ďalšie pokyny: ona chytí mamu odzadu popod pazuchy, ja za nohy, Tomášovou úlohou je odsunúť konferenčný stolík a všetky veci, ktoré by nám mohli zavadzať, z cesty.

„Pripravení?!“

Tomáš vzrušene prikývne.

„Tri-šty-ri!“